

Élet és halál a szegények osztályán

A mentőautóban egy gombostűt se lehetett leejteni, mégis szorítottak nekem helyet a legfelső fekhelyen, aztán elindultunk. Jelenőző mennyiségű vért öklendeztem föl mostanában visszatérő jelleggel, hirtelen amiatt kezdtem idegeskedni, nehogy leokádjam az alattam lévő embereket. Hallgattuk a szirénázást. Távoli hangnak tűnt, mintha nem is a mi autónk szirénája keltette volna. A megyei kórházba vittek bennünket. A csóringereket. Az emberbarátságból fogadott esetek. Mindannyiunknak más baja volt, ráadásul sokunk már nem is fog kikerülni onnan. Egyetlen közös tulajdonságunk a szegénységünk, illetve az, hogy nem sok eséllyel indultunk neki. Bezúfoltak minket ide. Sosem gondoltam volna, hogy ennyi ember elérhet egy mentőben.

„Irgalmas Isten, oh, Istenem” ütötte meg a fülemet egy fekete nő hangja, „meg sem fordult a fejemben, hogy ilyesmi megtörténhet VELEM! Sosem hittem volna, hogy ilyesmi Istenem...”

Én másképpen éreztem. Már jó ideje a halállal játszadoztam. Nem mondanám, hogy a legjobb cimborákká váltunk, de közeli ismerősöknek számítottunk. Azon az éjjelen túl gyorsan került közel hozzám. Persze szaporodtak a figyelmeztető jelek: fájdalmak a gyomorban, akárha kardokat döftek volna bele; átsiklottam fölöttük. Úgy spekuláltam, hogy kemény fickó vagyok, fájdalmam csak afféle rossz szerencse: figyelmen kívül hagytam. Whiskyvel öblítettem le a kint, majd nyomás vissza a saját dolgomhoz. Ami mi más lett volna, mint berúgni. A whisky megtette a magáét; maradnom kellett volna a bornál.

A bensőből feltörő vér nem az a világosvörös fajta, ami – mondjuk – egy elvágott ujjból buzog elő.

A belülről jövő vér sötét, bíbor, szinte fekete és büzlik, jobban, mint a szar. Az összes életnedv büdösebb volt egy sörszarnál.

Rám jött a következő hányási inger. Ugyanaz az érzés, mint amikor a kaja szeretne visszaköszönni, s amint a vér föltozott bennem, megkönnyebbültem. Ám ez csak illúziónak bizonyult... minden adag vér közelebb vitt Pappa Death-hez.

„Ó, jószágos Atyaisten, álomban sem gondoltam...”

Számban tartottam a felöklendezett vért. Nem tudtam, mitévő legyek. Arról a fölső fekhelyről tisztességesen meg tudtam volna

öntözni a barátaimat. Őrizgettem a vért, közben próbáltam kifundálni, mit tegyek. A mentő befordult az egyik sarkon, a vér pedig kezdett szivárogni a szám mindkét sarkából. Nos, egy férfinak még haldoklás közben is tartania kell magát az illemhez. Összeszedtem magam, becsuktam a szemem, és visszanyeltem a vért. Émelyegni kezdtem. A problémát ideiglenesen sikerült megoldani. Mindössze annyi reményem maradt, hogy hamarosan olyan helyre kerülök, ahol kiköphetem a következő adagot.

Tényleg, nem is gondoltam a halálra; csupán az járt a fejemben: szörnyen kellemetlen helyzetbe kerültem, az események tőlem függetlenül zajlanak. Beszűkítették választási lehetőségeimet, s ez bizony erőszaktétel.

Megérkezett a mentő, föltettek valami asztalra, jöttek a kérdések: milyen vallású vagyok? hol születtem? tartozom-e a megyének bármekkora összeggel a korábbi ideutazásaim következtében? mikor születtem? élnek-e a szüleim? nős vagyok-e? tudjátok, efféléket. Úgy beszélnek az emberhez, mintha tökéletes állapotban lenne; még csak nem is színleltek együttérzést a haldoklóval. Persze semmi sietség. Ami egyébként nyugtató hatású, itt viszont nem ez volt a lassúság oka: egyszerűen unatkoztak, érdekelte is őket, az utolsótak rúgod-e, röpködsz vagy fingerácsol. Nem, arra azért odafigyeltek, hogy ne rotyogtass.

Következett a lift, kinyílt az ajtaja valami sötét kamraszerűség előtt. Begördítettek. Elhelyeztek az egyik ágyon, aztán fölszívódtak. A semmiből előkeveredett valamelyik alkalmazott, és a kezembe nyomott egy apró, fehér tablettát.

„Vegye be” mondta. Lenyeltem, adott egy pohár vizet, majd elpárolgott. Hosszú ideje a legkedvesebb dolog, ami történt velem. Hát-radóltam, hogy földérintsem a környezetem. Nyolc-tíz ágy, mindegyiken amerikai férfi. Valamennyiünk éjjeliszekrényén bádogvödör állt, hozzá pohár. Az ágynemű tisztának tűnt. Meglehetősen sötét és hideg volt a helyiségben, egy bérház kamrájára emlékeztetett. Kicsiny, búra nélküli villanykörte világította meg az egész helyet. Mellettem egy öregedő óriás hevert, ötvenes évei közepén járhatott, hatalmasra nőtt, s noha inkább a hájassága miatt tűnt olyan méretesnek, mégis szörnyű erő sugárzott belőle. Az ágyához szíjazták. A plafont bámulta, miközben mondta a magáét.

„...és olyan jóképű gyerek volt, tiszta és jóvágású kölyök, munkát

keresett, azt mondta, munkára van szüksége, mire azt válaszoltam, 'tetszik a megjelenésed, fiú, kell egy jó sütő, egy ügyes, becsületes sütő, én felismerem a becsületes tagot, fiú, meg tudom különböztetni a jellemeket, velem meg a feleségemmel fogsz dolgozni, s van itt munka egy életre, fiú...', erre azt válaszolta, 'Rendben, uram,' pont ezt, boldognak tűnt, hogy övé az állás, én meg mondom, 'Martha, remek gyerek ez, rendes külsejű, tiszta, borbélyt látott srác, nem fogja lenyúlni a kasszát, mint a többi mocskos szemét.' Nos, elugrottam, és kedvező áron vettem csirkét, tényleg kedvező áron. Martha nagyon ért a csirkéhez, varázslatos kézzel nyúl hozzájuk. Col Sanders a nyomába se érhet. Vettem 20 csirkét a hétvégére. Kaszálni fogunk a csirkékkel. 20 csirkét vettem. Tönkre fogjuk tenni Col Sanderst. Egy ilyen jó hétvégén akár 200 dollár is összejöhet tiszta haszonként. A fiú még zsigerelni és fölpucolni is segített a saját munkaidejében. Marthával nem lettek gyerekeink. Tényleg kezdtem megszeretni azt a fiút. Szóval, Martha hátul készítette elő a csirkéket, az összeset... 19 féle csirke, még a seggünkből is csirkék jöttek elő. A srácnak csak a burgereket, a sztékeket meg a többi hasonlót kellett elkészítenie. Beindult a baromfihús. És istenemre, szenzációs hétvégénk volt. Péntek este, szombat meg vasárnap. Az a gyerek jól dolgozott, és udvariasan. Jó, hogy volt. Viccelődött. Ő Col Sandersnek szólított, én meg fiamnak. Col Sanders és Fia, mi ketten. Szombat este záráskor lógott a belünk, de boldogok voltunk. Elkelt az összes átkozott csirke. A hely zsúfolásig tele, minden széken emberek, sosem tapasztalt látvány. Bezártam az ajtót, kezemben egy üveg jóféle whisky, leültünk, fáradtan, boldogan, iszogattunk. A fiú elmosogatott, felsöpört. Azt mondta, 'Jól van, Col Sanders, holnap mikorra jöjtek?' Mosolygott. Mondom, 6:30, erre fogta a sapkáját, és lelépett. 'Pokolian ügyes gyerek ez, Martha,' szóltam oda a feleségemnek, aztán fölkeltem megszámolni a bevételt. A kassza ÜRES volt! Ahogy mondom, 'A kassza ÜRES volt!' Még a szivardobozban a korábbi bevételt, azt is megtalálta. Egy ilyen, tiszta, nyírt gyerek... nem értem... azt mondtam, itt egy életre talál munkát, ezt mondtam neki. 20 csirke... Martha igazán ért hozzájuk... És a fazon, az a tyúkszaros, lelépett az összes pénzzel, az a kölyök...

Nekifogott üvölni. Rengeteg embert hallottam már ordítani életemben, de így még soha senkit. A szíjagnak feszülve ordított. Úgy tűnt, mindjárt elszakadnak. Rezgett az egész ágy, a falak

visszaverték a hangot. Teljes agónia. Nem rövid kiáltás. Hosszú, elnyújtott, egyre csak jött belőle. Aztán abbahagyta. Mi nyolcan-tízen, beteg amerikai férfiak, kinyújtóztunk az ágyunkban, és élveztük a csöndet.

Ismét kántálni kezdett. „Olyan jóvágású gyerek, tetszett. Mondtam neki, akad itt munka egy életre is. Jókat viccelődött, örültünk, hogy ott van. Elugrottam venni 20 csirkét. 20 csirkét. Egy jó hétvégén 200-at is kaszálhat az ember. 20 csirke a készlet. A kölyök Col Sandersnek hívott...”

Kihajoltam az ágyból, majd fölöklendeztem egy nagy köpetnyi vért...

Másnap egy nővér jött oda hozzám, megfogott, majd fölsegített a kerekas ágyra. Továbbra is vért hánytam, meglehetősen legyengültem. Begurított a liftbe.

A technikus beállt a masinája mögé. A hasamhoz nyomtak valamit, és rám parancsoltak, hogy álljak meg ott. Rendkívül gyengének éreztem magam.

„Túl győnge vagyok az álláshoz” mondtam.

„Álljon csak ott” szólt a technikus.

„Azt hiszem, nem fog menni” rebegtem.

„Álljon egyenesen.”

Éreztem, ahogy lassan előrebukok.

„Zuhanok” mondtam.

„Tartson ki” utasított a technikus.

„Álljon egyenesen” szólt rám a nővér is.

Előrebuktam. Mintha gumiból lettem volna. Nem is éreztem, hogy padlót fogok. Esetleg annyit, mennyire könnyű vagyok. Valószínűleg az is voltam.

„Oh, az isten verje meg!” fortyant föl a műszerész.

A nővér fölsegített, nekinyomott a gépnek, a gyomromban az az izé.

„Nem bírok állni” nyögtem, „úgy érzem, meghalok. Nem tudok állva maradni. Sajnálom, de nem megy.”

„Maradjon úgy” mondta a műszerész, „csak álljon ott.”

„Álljon egyenesen” szólt a nővér.

Éreztem, hogy eldőlk. Előrezuhantam.

„Elnézést” mondtam.

„Az istenit magának” üvöltötte a technikus, „elpazaroltam magára két filmet! Ezek a kurva filmek pénzbe kerülnek ám!”

„Sajnálom.”

„Vigye ki innen” szólta oda a nővérnek.

A nővér visszasegített az ágyra. Morogva gördített vissza a liftbe.

A szűkös szobából átvittek egy félelmetes, hatalmas kórterembe. Kábé 40 ember haldoklott ott. A csengőkhöz vezető drótokat elmesztették, és méretes, vasatag, mindkét oldalukon bádoglemezrel burkolt faajtók választottak el bennünket az orvosoktól meg a nővérektől. Körbefüggönyözték az ágyamat, adtak egy ágytálat, amit utáltam, főleg vért okádni és még inkább szarni bele. Ha egy ember valaha is feltalálna valami kényelmes, használható ágytálat, örökön-örökké gyűlölni fogja minden orvos és nővér.

Továbbra is vágytam rá, hogy kulázhassak egyet, ám nem sok szerencsével. Persze csak tejet kaptam, kirepedt gyomrom pedig alig tudott leküldeni bármit a segglyukamig. Az egyik nővér megkínált rágós marhaszelettel, félig nyers répával meg krumplival. Visszautasítottam. Tudtam, mindössze egy másik üres ágyat akarnak. Mindenesetre a szarási inger csak nem akart szünni. Furcsa. Két-három napja lehettem bent. Nagyon legyengültem. Sikerült elmozdítanom a paravánt, és kikelnem az ágyból. Elbotorkáltam a retyóba, ott ültem. Erőlködtem, ücsörögtem, erőlködtem. Fölkászálódtam. Semmi. Csak némi vérzivatar. Hirtelen kóvályogni kezdett a fejem, egyik kezemmel nekidőltem a falnak, vért okádtam. Lehúztam a vécét, majd kitámolyogtam. Félúton visszafelé érkezett a következő adag vér. Elestem. A földön fekvé kiöklendeztem. Sosem döbbsentem rá azelőtt, milyen sok vér gyülemlik össze az ember belsőjében. Kibuggyant a következő mennyiség.

„Te rohadék” ordított rám valamelyik aggastyán az ágyából, „kussolj végre, hogy aludhassunk is.”

„Bocs bajtárs” mondtam, és elájultam...

A nővér dühös volt rám. „Te szemét” kezdte, „nem megmondtam, hogy ne mozdítsd el a paravánt. Kibaszott gennyládái, mindig tönkrevágják az éjszakámat!”

„Bűzlik a pinád” mondtam, „valamelyik tijuani kupiból ereszthettek.”

Megragadta a hajamat, pofon ütött balról, majd visszakézből jobbról.

„Szívd vissza!” sziszegte. „Szívd vissza!”

„Florence Nightingale” mondtam, „szeretlek.”

Eleresztette a hajamat, kísértalt a teremből. Valódi hölgy tele lé-

lekkal és tűzzel; tetszett nekem. Belehemperegtem a vérembe összemocskolva a pizsamámat. Ez majd megtanítja.

Florence Nightingale egy másik szado-nővérrel tért vissza, beültettek a tolószékbe, majd keresztültoltak a termen az ágyamig.

„Túl sok az istenverte zajból!” fortyant föl a vénség. Igaza volt.

Visszafektettek az ágyba, Florence pedig helyére rakta a paravánt. „Te átokfajzat” mondta, „maradj vesztig, vagy legközelebb megfingatlak.”

„Szopj le” mondtam, „szopj inkább le, mielőtt itthagynál.”

Áthajolt az ágy korlátján és az arcomba nézett. Rendkívül tragikus ábrázattal rendelkezem. Számos nő vonzónak találja. Kitágult, szenvedélyes szemekkel nézett rám. Ledobtam a takarót, és följebb húztam a ruhámat. Leköppött, aztán kísétált...

Megjelent a főnővér.

„Mr. Bukowski, nem kaphat vért. Nincs rá kerete.”

Elmosolyodott. Tudatni akarta velem: hagynak elpatkolni.

„Rendben” mondtam.

„Akar papot?”

„Minek?”

„A fogadólapján az áll, hogy maga katolikus.”

„Azt csak úgy bediktáltam.”

„Miért?”

„Annak születtem. Ha azt mondom, 'vallástalan', az emberek egyből kérdezzetni kezdenek.”

„Itt az áll, hogy katolikus, Mr. Bukowski.”

„Nehezemre esik a beszéd. Haldoklok. Jó, jó, katolikus, legyen, ahogy akarja.”

„Nem kaphat vért, Mr. Bukowski.”

„Nézze, az apám megyei alkalmazott. Van ott valami vérprogram. L. A. Megyei Múzeum. Mr. Henry Bukowski. Gyűlöl.”

„Utánanéznünk.”...

Beindult valami a papírjaim körül, amíg odafönt voltam. Négy napig a környékemen se járt orvos, aztán kiderítették, hogy az apám, aki megvet, rendes polgár, dolgozik, s van egy haldokló, részeseges, munkanélküli fia, a jó ember pedig adott vért a program során, így hát fölhoztak egy üveget, majd belémtöltötték. 13 pint vér, 13 pint glükóz megállás nélkül. Előviharzott a nővér belémszűrni a tűt...

Egyszer fölélbredek, és ott áll előttem a pap.

„Atyám, kérem, menjen el. Meg tudok halni magam is.”

„Azt akarod, hogy elmenjek, fiam?”

„Igen, Atyám.”

„Elvesztetted a hited?”

„Igen, elvesztettem.”

„Egy katolikus örökké katolikus marad, fiam.”

„Lószart, Atyám.”

Megszólalt a mellettem lévő ágyon fekvő vénember, „Atyám, Atyám, beszélni akarok. Beszéljen velem, Atyám.”

A pap odament hozzá. Vártam a halált. Pokolian jól tudjátok, hogy nem dobtam föl a talpam, különben most nem mesélnék nektek...

Másik szobába tettek át egy fekete meg egy fehér fickó mellé. A fehér alak minden áldott nap friss rózsákat kapott. Rózsákat termesztett, majd eladta a virágárosoknak. A kórházban nem ezzel foglalkozott. A fekete főszer kipukkadt, akárcsak én. A fehérnek gyöngye, rettentő gyöngye volt a szíve. Ott feküdtünk, a fehér fickó pedig a rózsatermesztésről pofázott meg arról, mennyire sóvárog egy cigaretta után, isten az égben, nagyon hiányzik neki a cigi. Abbamaradt a hányásom. Most csak vért szartam. Úgy éreztem, megcsinálták. Éppen elfogyott egy pintnyi vér, kihúzták a tűt.

„Szerzek cigit, Harry.”

„Istenem, kösz, Hank.”

Fölkeltem. „Adj pénzt.”

Harry átnyújtott némi aprót.

„Ha rágyújt, vége” szólalt meg Charley. A fekete srác.

„Szart, Charley, néhány szippantás sose árt meg senkinek.”

Kisértáltam a szobából le az előcsarnokba. A váróban állt egy cigaretta automata. Visszaballagtam egy csomag cigivel. Charley, Harry meg én ott dohányoztunk az ágyban. Ez reggel történt. Dél körül megjelent az orvos, majd rátett valami szerkentyűt Harryre. A gép köpködött, eregetett, morajlott.

„Ugye rágyújtott?” kérdezte a doktor Harryt.

„Nem, doktor úr, tényleg nem.”

„Melyikük vette neki a cigit?”

Charley a plafont bámulta. Én is.

„A következő cigi lesz életében az utolsó” mondta az orvos.

Aztán fogta a gépét, és kísértált. Amint eltűnt szem elől, elővettem a csomagot a párna alól.

„Adj egyet” szólt oda Harry.

„Hallottad, mit mondott a doki” mondta Charley.

„Bizony” erősítettem meg csodálatos, kék csíkban kifújva füstöt,
„hallottad az orvost: 'A következő cigi lesz az utolsó'.”

„Inkább haljak meg boldogan, mint éljek nyomorultul” mondta Harry.

„Nem vállalhatom a felelősséget a halálodért, Harry, odaadom a csomagot Charleynak, és ha ő akar, ad neked.”

Átpasszoltam a cigit a középső ágyon fekvő Charley-nak.

„Rendben, Charley” mondta Harry, „add ide.”

„Nem tehetem, Harry, nem ölhetlek meg.”

Charley visszaadta a csomagot nekem.

„Gyerünk, Hank, hadd gyújtsak rá.”

„Nem, Harry.”

„Kérlek, könyörgök, csak egy slukkot, csak egyet!”

„Oh, Krisztus szerelmére!”

Hozzávágtam az egész csomaggal. Reszkető kézzel vett elő egy szálat.

„Nincs gyufám. Kinél van a gyufa?”

„Jesszusom” mondtam.

Odadobtam a gyufát is...

Megérkezett a következő üveg vér. Tíz perc múlva megjelent apám. Jött vele Vicky is, olyan részegen, hogy alig állt a lábán.

„Szerelmem!” kezdte, „Szeretőm!”

Nekitántorodott az ágy szélének.

Ránéztem az öregre. „Te mocskok, nem kellett volna részegen idehoznod.”

„Szerelmem, nem akarsz látni, ha? Ha, szerelmem?”

„Figyelmeztettelek, ne állj össze efféle nőekkel.”

„Össze van törve. Te átkozott, whiskyt vettél neki, hagytad beállni, aztán fölhoztad ide.”

„Szóltam előre, nem lesz ez így jó, Henry. Megmondtam, romlott nőszemély.”

„Szerelmem, hát már nem szeretsz?”

„Vidd ki innen... MOST!” ripakodtam az öregre.

„Nem, nem, azt akarom, hogy lásd, miféle nő is van.”

„Tudom jól, miféle. Vidd ki innen most azonnal, vagy Krisztus nevére, kirántom a tűt a karomból, és szétrúgom a segged!”

Kivitte. Visszazuhantam a párnámra.

„Ez egy bombázó” szólalt meg Harry.

„Tudom, tudom.”...

Lassan elmaradoztak a véres szarásaim; a kezembe nyomtak egy listát arról, mit ehetek, és az értésemre adták, hogy az első ital ki fog nyúvasztani. Azt is mondták, hogy operáció nélkül végem. Szörnyű vitába keveredtem egy japán doktornővel az operáció és halál témájában. Azt mondtam, „Operáció kizárva”, erre dühösen kiriszálta a seggét. Amikor kiengedtek, Harry még mindig élt, a cigijeit dédelgette.

Elindultam a napfényben kiderítendő, hogyan esnek a sugarak. Egész jól. Járművek haladtak el mellettem. A járda: amilyen mindig is volt. Azon töprengtem, fogjak-e egy buszt, esetleg fölhívjak valakit, hogy eljönne-e értem. Besétáltam egy bárba telefonálni. Először is leültem, rágyújtottam.

Odajött a pultos, rendeltem egy üveg sört.

„Mi újság?” kérdezte.

„Nem túl sok” válaszoltam. Odébbállt. Kitöltöttem a sört egy pohárba, körbebámultam, aztán megittam fél pohárnyit. Valaki pénzt dobott a zenegépbe, szólni kezdett a muzsika. Az élet kezdett jobb színben föltűnni. Megittam a sört, újra öntöttem a pohárba, s azon törtem a fejem, föláll-e még valaha a farkam. Körbenéztem: nő sehol. A sorrendben ezután következő legjobb dologhoz fogtam: kiürítettem a poharamat.

Domokos Tamás fordítása